

Hrvatska elektroprivreda koristi vodu iz Buškog jezera na osnovu dogovora Hrvatske i samoproglašene Herceg-Bosne, saznaje Al Jazeera.

“Stalno se priča kako Hrvate u Bosni i Hercegovini pomaže Zagreb, a bilo bi poštenije reći da preko Buškog jezera Livno i Tomislavgrad pomažu i Hrvatsku i bh. Hrvate”, prokomentirao je Ante Čolak, bivši zastupnik u Parlamentu Federacije BiH, aktualiziranje priče o eksploataciji najvećeg akumulacijskog jezera u ovom dijelu Europe.

Buško jezero, koje se nalazi u Bosni i Hercegovini, već desetljećima eksploatira Hrvatska elektroprivreda i koristi vodu za proizvodnju električne energije u Hidroelektrani Orlovac, koja se nalazi u Hrvatskoj. I o toj eksploataciji ne postoji međudržavni sporazum, a dvije općine na jugozapadu Bosne i Hercegovine imaju vrlo malo koristi. Prema onome što je doznala Al Jazeera, HEP koristi vodu iz Buškog jezera na temelju dogovora samoproglašene Herceg-Bosne i Hrvatske.

“Ugovor Herceg-Bosne i Hrvatske je u najmanju ruku nelegalan. Niti Herceg-Bosna može biti ugovorna strana niti je to bila. Taj su papir potpisali da se pokrije HEP, jer radi skoro do eksteritorijalnog zahvata”, ukazuje Čolak.

Prema njegovim riječima, “postoji nebuloza da poduzeće s javnim ovlastima iz druge države upravlja cijelom infrastrukturom akumulacije koja se nalazi u drugoj državi”. S druge strane, nastavlja, “HEP nema relevantne dozvole po bh. zakonima za korištenje tih voda nego od ministarstva iz Hrvatske dobivaju dozvolu za korištenje Buškog jezera, koje se nalazi na području druge države”.

Zajednički problem

Upravo je Čolak, zajedno s još nekoliko federalnih zastupnika s područja Livna i Tomislavgrada, prije više od dva desetljeća pokrenuo priču o eksploataciji Buškog jezera i neodrživosti postojećeg stanja. Priča i kako ni u jednom trenu nije bila važna ni stranačka ni nacionalna pripadnost inicijatora rješenja za Buško jezero, jer je to zajednički problem.

Ništa se nije dogodilo. Tome svjedoči i Ale Kamber, Čolakov kolega iz zastupničkih klupa.

“Pitanje treba postaviti na državni nivo, jer male lokalne zajednice ne mogu to uraditi - nisu zadužene i nemaju pravo. Jednostavno je nemoguće da se i danas pozivaju na dokument kojim je to Herceg-Bosna na njih prepisala. To je paradržavna tvorevina i to ne može važiti. Najbolja ideja bila bi zajednički konzorcij dvije države, pa da se dijeli dobit onako kako struka odredi”, predlaže Kamber.

Smatra da službeno Sarajevo i službeni Zagreb trebaju sjesti za stol i riješiti problem Buškog jezera, ali i da se sa susjedima trebaju riješiti i druga sporna energetska pitanja.

“Sad je vrijeme, pred ulazak u EU, da se energetska pitanja riješe. Bez energije nema ničega i to je najvažnije bogatstvo za svaku državu. Ako nema energije, nema ni proizvodnje, ako

nema proizvodnje, nema države i sve pada”, konstatira Kamber.

Čolak se poziva i na ugovore o sukcesiji imovine bivše SFRJ, navodeći kako su “svi ugovori koji su bili na snazi do 31. prosinca 1991. godine i dalje pravno valjani dok se ugovorne strane drugačije ne dogovore, a ugovorne strane su bile općine i HEP”.

“To što je službena Bosna i Hercegovina zanemarila taj problem, a Hrvatska koristi ono što joj se pruža očito je na određeni način postalo normalno u vremenima u kojima živimo. I onda se stvara gospodarski, ali i politički problem. Oni godišnje uzmu nekih 100 milijuna maraka [50 milijuna eura] čiste dobiti od najveće vještačke akumulacije u Evropi, a renta koja se plaća nije ravna onoj prijeratnoj. I još kažu da šalju pomoć Hrvatima. Ne morate nam ništa davati, samo dajte ono što je naše i mi kako prođemo”, konstatira Čolak.

Magazinović: ‘Hrvatska majorizira bh. Hrvate’

Mnogo godina nakon Čolaka i Kambera problem je i u državnom parlamentu pokrenuo Saša Magazinović, zastupnik Socijaldemokratske partije Bosne i Hercegovine. On smatra da je u konkretnom slučaju riječ “o majorizaciji Hrvata u Bosni i Hercegovini od strane Republike Hrvatske”, što, po njegovu mišljenju, “najbolje oslikava odnos Hrvatske prema Bosni i Hercegovini”.

“Zaista je ponižavajući odnos i odgovori koje dobijamo od hrvatske strane kada je u pitanju rješavanje problema Buškog jezera. Još veće poniženje nam priređuju naše vlasti, koje u stalnim susretima sa najvišim čelnicima Republike Hrvatske ne spominju ovo kao problem, ne znam iz kojeg razloga”, ukazuje Magazinović.

Smatra da rješenje problema nije na lokalnim ni na entitetskim vlastima, jer one nisu subjekti međunarodnih odnosa. I zato, kako on smatra, “rješavanje pitanja Buškog jezera moraju pokrenuti ljudi iz državnog vrha Bosne i Hercegovine, članovi Predsjedništva, predsjedavajući i ljudi iz Vijeća ministara koji su nadležni za to pitanje”.

No, stajališta je i da je “odnos susjednih država često odnos nekoga ko smatra da treba uređivati odnose unutar Bosne i Hercegovine i nekoga ko misli da treba biti tutor, a ne dobar komšija i prijatelj”.

‘Podanički odnos bh. političara’

I zastupnica Demokratske fronte u državnom parlamentu Maja Gasal-Vražalica godinama postavlja problem Buškog jezera, ali iz svakog odgovora koji dobije, kako kaže, “daje se naslutiti da se ništa nije promijenilo”.

“Budući da u našim delegacijama, pa i vladama i Vijeću ministara Bosne i Hercegovine imamo predstavnike/-ice koji su naviknuti na podanički odnos, osobito na relaciji Bosna i Hercegovina i susjedne zemlje, ni ne očekujem da će se riješiti bilo što. Ono što kao građanka očekujem i zaista priželjkujem, jeste da konačno građani/ke, prije svega općine

Livno i Tomislavgrad, konačno progledaju i uvide šta im 25-godišnja vlast servira i kako ih zarad 'dobrosusjedskih' odnosa učini konstitutivnim duhovima svog kraja s jedne strane, a s druge legitimnim predstavnicima konstitutivnog naroda u Saveznoj Republici Njemačkoj, gdje ta konstitutivnost, a još manje legitimnost ne pije vode, jer osim riječi arbeiten i schlafen gehen, neće im mnogo toga trebati", slikovito primjećuje Gasal-Vražalica problem iz kraja iz kojeg je iseljavanje građana gotovo nezaustavljivo.

Podsjeća kako iz livanjskog i duvanjskog kraja građani masovno iseljavaju, kao i da "nema naznaka da će se u tim krajevima pokrenuti proizvodnja, zapošljavanje, da će se osjetiti život". "Sve je puko preživljavanje, kako zbog loše materijalne situacije, tako i zbog nepostojanja društvenog i kulturnog sadržaja, pa čak i kad imate novca, nemate gdje sa sobom jer se ne nudi nikakav sadržaj. Posljednja posjeta nekog iz sfere zabavnog / umjetničkog / kulturnog tom kraju bila je ona Maše i Mede", dodaje.

Ukazuje i kako Bosna i Hercegovina i Hrvatska nemaju samo problem na Buškom jezeru, nego su to "i neriješene granice, izgradnja Pelješkog mosta, zahtjev hrvatske strane za ispisivanjem iz bh. državljanstva usprkos postojanju bilateralnog sporazuma Bosna i Hercegovina - Hrvatska i još mnogo toga".

"Sve što sam pokretala vezano za pitanje Buškog jezera ostalo je mrtvo slovo na papiru, jer u Vijeću ministara Bosne i Hercegovine nema osoba koje će istrajati na reviziji postojećeg sporazuma, te rješavanju pitanja naknada kojima bi se konačno Bosni i Hercegovini uplatilo sve ono što hrvatska strana godinama iskorištava nauštrb bosanskohercegovačke strane. Dakle, prirodno bogatstvo na teritoriji Bosne i Hercegovine koristi naš susjed i mi treba da šutimo zarad dobrosusjedskih odnosa", dodaje.

Plenković otvoren za dogovor

Iako se prstom upiralo u premijera bh. entiteta Federacije BiH Fadila Novalića navodeći kako su mu proslijeđene sve informacije o spremnosti Vlade Hrvatske da prihvati sva rješenja koje Sarajevo nudi u slučaju eksploatacije Buškog jezera, iz njegova kabineta odgovaraju kako "takav akt nikada nije bio na njegovom stolu". Neslužbeno, Novalić je od stručnih službi zatražio da vidi navedeni akt. Isto tako, iz Novalićevog kabineta poručuju kako "Republika Hrvatska može komunicirati samo s Vijećem ministara Bosne i Hercegovine". Stoga će ured federalnog premijera hitno tražiti informaciju iz Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

Prema bh. medijima, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine potvrdilo je da je u posljednje vrijeme bilo više inicijativa za redefiniranje odnosa o eksploataciji vode iz Buškog jezera. Podsjećaju i da se o tom problemu razgovaralo na zajedničkoj sjednici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Hrvatske početkom

srpnja prošle godine. Hrvatski premijer Andrej Plenković tada je, prema medijskim izvješćima, izjavio kako je za Hrvatsku prihvatljivo svako zakonsko rješenje te da će Hrvatska i HE Orlovac poštovati dogovore i prilagoditi se eventualnim izmjenama regulative.

“Premijer Plenković je na zajedničkoj sjednici iznio stav hrvatske strane da se pitanje korištenja vodnog resursa jezera Buško blato ne treba uređivati međudržavnim sporazumom, već je to pitanje važećeg zakonodavstva nadležnih organa u Bosni i Hercegovini. O navedenom smo pismenim putem informisali premijera Federacije BiH Fadila Novalića radi daljnjeg nadležnog postupanja Vlade Federacije BiH”, piše u odgovoru Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, a prenosi portal Klix.

Prema postojećem ugovoru, HEP općinama Livno i Tomislavgrad po proizvedenom kilovatsatu plaća četvrt eurocenta, što na godišnjoj razini iznosi 1,75 milijuna eura. Hidroelektrana Orlovac prijavljuje prosječni godišnji profit od gotovo 40 milijuna eura. Općine Livno i Tomislavgrad takve naknade smatraju neadekvatnima, jer to vide kao izravnu štetu i građanima i lokalnoj samoupravi i državi – njihovim resursima i interesima. Stoga su svi, a pogotovo Livnjaci i Duvnjaci zainteresirani da se problem riješi.

Izvor: balkans.aljazeera